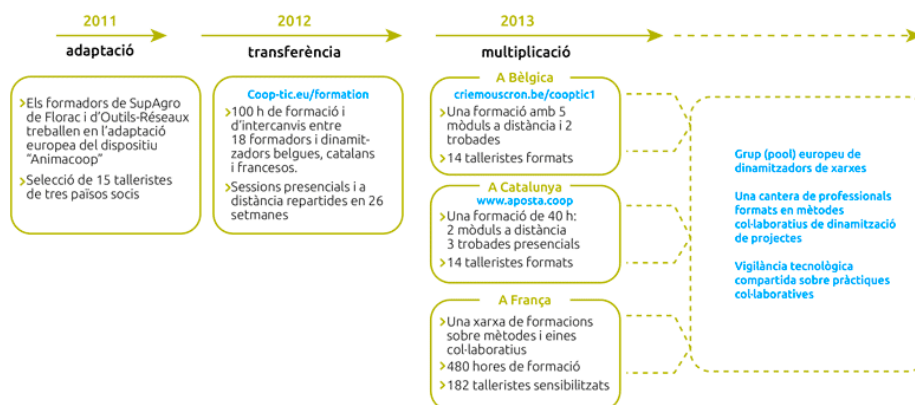

Presentació del projecte Coop-Tic

Coop-Tic és una iniciativa de transferència d'innovació, finançada per la Comissió europea en el marc del projecte Leonardo da Vinci. Quatre partners especialitzats en pedagogies innovadores - SupAgro Florac i Outils-Réseaux (Montpeller), Aposta (l'escola empresarial cooperativa) de Catalunya i el Centre régional d'iniciatives à l'environnement (CRIE Mouscron) de Valònia – es van associar per treballar sobre l'adaptació d'un dispositiu de formació destinat als animadors de projectes col·laboratius.

Amb Coop-Tic, s'han format quinze persones en tres països: Bèlgica, Espanya i França, amb l'objectiu que, per la seva banda i en els seus respectius cercles, esdevinguin formadores d'animadors de projectes i de xarxes de cooperació.

Presentació de l'equip de socis

El programa de **Coop-Tic** ha posat en connexió quatre estructures:

SupAgro Florac: Institució educativa en l'àmbit agro-ambiental, s'ocupa des de fa anys de la formació d'animadors d'innombrables xarxes temàtiques i geogràfiques públiques d'ensenyaments agraris i els garanteix suport tècnic. Reconeguda a nivell nacional per la seva experiència en el camp de les ciències de l'educació i per les seves activitats d'experimentació pedagògica i de promoció de dispositius de formació innovadors, Supagro Florac posa el seu saber fer a disposició dels seus partners en el projecte. Al mateix temps, és la responsable del muntatge i la coordinació de conjunt del projecte.

Associació Outils-Réseaux. Associació de "referència" a França pel que fa al treball en xarxa. La seva missió principal és la d'iniciar i d'acompanyar les xarxes i les pràctiques cooperatives amb el suport d'eines metodològiques i d'Internet. L'any 2010, Outils-Réseaux va muntar el dispositiu de formació Animacoop dirigit als animadors i professionals que operen en el camp de la cooperació i l'animació de xarxes. Aquest dispositiu Animacoop ha estat adaptat i ha donat peu al projecte europeu Coop-Tic.

Associació Aposta: Escola de cooperació responsable de la transferència en territori català.

Associació CRIE de Mouscron. Associació valona d'educació ambiental responsable de la transferència en territori de Valònia.

Aquests socis s'han encarregat d'integrar les competències de múltiples institucions, universitats, investigadors, participants i col·lectius locals implicats en l'àmbit del desenvolupament participatiu, que contribueixen activament a la redacció de la publicació de l'e-book que esteu a punt de descobrir en aquest moment.

Presentació del dispositiu d'aprenentatge

El dispositiu de formació Coop-Tic es basa en principis educatius que tenen per objectiu acompanyar l'aprenent cap a l'autonomia i reforçar la seva capacitat d'actuar amb coneixement de causa. L'aprenent és situat al centre de l'atenció pedagògica. D'aquests principis se'n desprèn la tria dels mètodes i recursos pedagògics que s'articulen al voltant de tres idees: el caràcter transversal dels sabers i competències col·laboratius a adquirir, un vincle amb el projecte professional dels aprenents i la utilització de les potencialitats de les eines digitals en la innovació a nivell pedagògic.

Què s'aprèn en la formació Coop-Tic ?

Els continguts de formació privilegien el desenvolupament de les competències operatives relacionades amb l'animació del projecte col·laboratiu: gestió de la informació, co-producció dels recursos, posada en marxa de dinàmiques de xarxa, animació de col·lectius...

Aquests continguts s'estructuren al voltant de 12 conceptes clau i de 12 competències col·laboratives transversals:

	Conceptes clau				Saber actuar			
entorn	Abundància	Vincles	Legitimitats	Intercanvis	Documentar	Produir	Organitzar un esdeveniment	"Passar a l'escala"
grup	Talla	Vocació	Maduresa	Cultura	Activar la xarxa	Fer viure el grup	Gestionar els conflictes	Autoavaluar
persona	Convergència	Implicació	Presa de consciència	Coordinació	Integrar el grup	Comportar-se	Gestionar la informació	Posicionar-se

Aquestes competències col·laboratives es tracten paral·lelament a tres nivells:

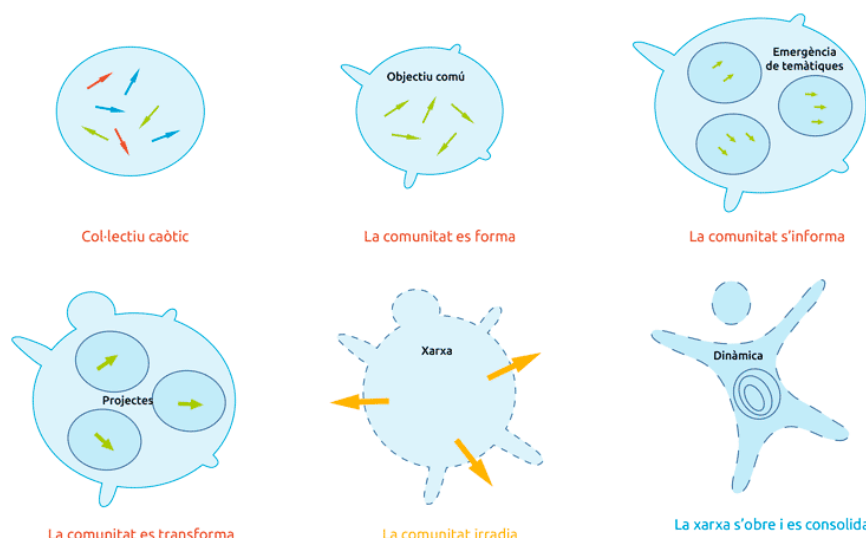
- a nivell individual, la formació desenvolupa la implicació de la persona en un projecte col·lectiu,
- a nivell de grup, es tracten la comprensió de les dinàmiques de grup, de xarxes, de comunitats i les competències de gestió d'un col·lectiu,
- un tercer nivell més de context té a veure amb els factors d'obertura i de comunicació "fora" de la pròpia xarxa.

Com s'aprèn?

Durant 14 setmanes de formació els aprenents treballen a distància i de forma presencial seguint una progressió en tres itineraris paral·lels:

• Itinerari individual:

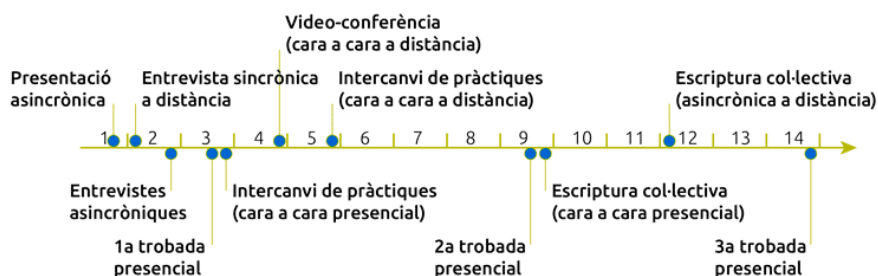
Els continguts en línia segueixen etapes de la vida d'una xarxa.

- Formació de la xarxa: el grup es forma, un "col·lectiu d'individus" pren consciència d'ésser un grup d'aprenentatge.
- La xarxa s'informa: els intercanvis al voltant dels projectes fan emergir experiències i problemes comuns.
- Transformació de la xarxa: els fenòmens individuals i col·lectius s'apliquen durant el treball col·laboratiu en petits grups.
- Irradiació de la xarxa: la difusió dels resultats dels treballs de cooperació fora de la comunitat valoritza el grup.
- Consolidació de la xarxa: permet una avaluació i una reflexió sobre la manera de fer viure la dinàmica i d'obrir-la als altres.

• Itinerari "col·lectiu d'aprenents":

Els participants produeixen col·lectivament nous continguts

• Itinerari projecte:

L'establiment d'un projecte col·laboratiu per part de l'aprenent és un requisit previ, i les activitats proposades es refereixen a aquest projecte al llarg de tota la formació. La primera setmana els participants presenten el context i el tema del seu projecte, després proven els mètodes i eines proposats en el seu propi projecte i ho exposen en un espai personal d'aprenentatge. En cadascuna de les tres fases, un moment de reflexió permet fer balanç de les aportacions de la formació al progrés del projecte. La formació-acció accelera el projecte dins el seu context professional i al revés, les adquisicions de la formació són més "tangibles" perquè estan implicades en l'acció

Pedagogia impactada per les noves tecnologies

Un eco-sistema de formació:

Una metodologia per passar de la posició d'"animador de xarxes" a "formador d'animadors de xarxes"

Una alternança de moments d'intercanvi en presència i a distància, mitjançant les eines d'internet

Una utilització de les eines i mètodes col·laboratius durant la formació

Uns moments d'intercanvi de pràctiques

Un treball individual sobre els projectes col·laboratius dels participants
Co-producció dels coneixements: programacions pedagògiques de formació

L'ebook de Cooptic

El llibre electrònic que teniu a les mans recull els materials que es van fer servir a la formació Cooptic. Alguns s'han confegit especialment per a l'ebook perquè els continguts es van presentar a la formació de manera oral. Aquesta obra reflecteix els nostres coneixements en matèria de cooperació i col·laboració en el moment que va ser redactada, a finals de 2013. Però és un tema que comença tot just a ser treballat, i per la nostra banda continuem a experimentar-hi, a imaginar, a provar, a somniar... en resum: malgrat que la publicació d'aquest ebook és la finalització del projecte europeu Leonardo Cooptic, no és en absolut un punt i final sinó les primeres pedres dels nostres projectes futurs: un centre de recursos sobre col·laboració? Un MOOC? Potser alguna cosa que ni tan sols no existeix encara!

Bona lectura i bones experiències irreversibles futures de cooperació!

Els protagonistes de l'aventura

Coordinació:

Hélène Laxenaire

Autors:

Gatien Bataille
Jean-Michel Cornu
Antoine Delarue
FNAMI LR
Mathilde Guiné
Claire Herrgott
Emilie Hullo
Corinne Lamarche
Hélène Laxenaire
Heather Marsh
Laurent Marseault
Daniel Mathieu
Outils-réseaux
Jordi Picart i Barrot
Manon Pierrel
Frédéric Renier

Violette Roche
Elzbieta Sanojca
SupAgro Florac
Vincent Tardieu
Laurent Tézenas
Françoise Viala
... i els participants d'Animacoop

Dibuixos:

Eric Grelet

Disseny dels itineraris:

Claire d'Hauteville
Hélène Laxenaire
Elzbieta Sanojca

Traducció al francès:

Traducció col·laborativa feta pels membres del grup AnimFr (de l'article sobre la [stimergie](#))

Traducció a l'anglès:

Koinos
Suzy Lewis-Vialar
Abdel Guerdane

Traducció al català:

Koinos
Jordi Picart i Barrot

Revisió (de la part francesa):

Caroline Seguin

Normalització de les fitxes:

Cathy Azema
Gatien Bataille
David Delon
Corinne Lamarche
Hélène Laxenaire
Christian Resche
Cécile Trédaniel

Desenvolupament:

Florian Schmitt

Disseny gràfic:

Imago design

Organització i seguiment del projecte Leonardo:

Guy Levêque
Cathy Azema
Martine Pedulla
Stéphanie Guinard

Aquesta obra ha estat realitzada en el marc d'un projecte de transferència d'innovació (TOI) finançat per la Unió Europea a través del programa Leonardo da Vinci.

Tots els continguts (textos, imatges, vídeo) estan sota llicència [Creative Commons BY-SA](#). Això significa que podeu difondre'ls lliurement, modificar-los i utilitzar-los fins, i tot en un context comercial, sempre que compliu amb dues condicions: citar-ne els autors originals i compartir amb les mateixes condicions qualsevol contingut que creeu a partir dels nostres (licència CC-BY-SA).

Comprendre per vosaltres mateixos el que passa en el vostre grup

Autor de la fitxa : Jean-Michel Cornu

Llicència de la fitxa : Creative Commons BY-SA

Descripció : No hi ha una única manera de fer funcionar bé un grup que pugui ser aportada des de l'exterior. Al contrari, són els participants al grup els que s'han de fer les preguntes adequades – sense oblidar-ne cap – per trobar les respostes apropiades. Aquest qüestionari us permetrà estudiar el vostre grup sota tots els angles. Pot ser omplert pel o pels animador/s o, millor encara, per tots els membres, inclosos els que són poc o gens actius.

Nota: abans d'utilitzar aquest qüestionari, llegiu-lo [La cooperació en 28 paraules clau](#)

[Descarregar el qüestionari \(PDF\)](#)

Els fluxos RSS i la sindicació

Autor de la fitxa : Outils-réseaux

Llicència de la fitxa : Creative Commons BY-SA

Descripció : Què significa aquest símbol misteriós i aquesta sigla tan estranya?...

Què és un flux RSS?

Tant si l'anomenem "flux RSS" ("Rich Site Summary" o "Really Simple Syndication"), "canal RSS", "fil RSS", "fil d'informació", el principi és el mateix: es tracta d'un **format de dades utilitzat per difondre les actualitzacions dels llocs en què el contingut canvia freqüentment** (llocs d'informació, blogs...).

Un flux RSS forneix un resum de les novetats d'un lloc: generalment un títol, una descripció sintètica i un enllaç cap a la pàgina original de la informació. El fitxer RSS s'actualitza permanentment: conté les últimes informacions publicades.

Per a què serveix?

Hi ha dues maneres d'utilitzar un flux RSS:

- **per a informació personal:** per abonar-se i consultar en un sol indret les últimes actualitzacions de llocs web, sense haver-les de visitar. Indispensable per fer la vigilància tecnològica, per seguir l'activitat de dispositius cooperatius oberts i per tant garantir una moderació "à posteriori"...
- **per a un webmaster a fi i efecte de syndicar continguts,** és a dir publicar automàticament en un lloc Internet informacions provinents d'altres llocs Internet. Indispensable per fer que es creuin les xarxes, per evitar d'importar diverses vegades la mateixa informació, per dinamitzar el nostre lloc web sense massa esforç;-)

Els lectors de flux RSS

Per abonar-se a un flux RSS individualment, cal disposar d'una eina específica, anomenada "lector RSS" o bé "agregador RSS".

N'hi ha de 2 tipus:

- **Eines d'escriptori:**
  - Thunderbird:
    - +: molt fàcil d'utilitzar, interfície simple, multi-plataforma (Mac, Windows, Linux), aquest programa és més que un lector de fluxos
    - -: aquest programa no només és un lector de fluxos
  - RSSowl:
    - +: funcionalitats avançades, navegació per pestanyes, multi-plataforma (Mac, Windows, Linux)
    - -: no massa fàcil d'utilitzar, lent (JAVA)
  - FeedReader (Windows), NetNewsWire Lite (Mac), o Liferea (Linux)
    - +: molt fàcil d'utilitzar, interfície simple
    - -: mono-plataforma (Mac OU Windows OU Linux)
  - Akregator (Linux)
  - Firefox
- **Eines en línia:**
  - Netvibes
  - iGoogle

Sindicació

En general es parla de "sindicació de continguts" per designar la possibilitat de re-publicar o redifondre en un lloc Web - en principi de manera automatitzada - el contingut provinent d'un altre lloc Web.

Exemples:

Sindicació

- [Tela Botanica](#) , pàgina de notícies
- [Educ-envir.org](#) , pàgina de notícies

Alerta amb els drets d'autor!

Font il·lustració: *ejk** - Flickr - CC-BY-SA

El que hem après de Coop-Tic

Les formacions híbrides, que combinen els "ensenyaments" presencials i a distància, són eines excel·lents de desenvolupament professional al llarg de tota la vida.

No obstant, cal que es donin certes condicions per tal que aquest tipus de dispositius de formació esdevingui un eco-sistema real d'aprenentatge. L'experiència de Coop-Tic ha reforçat les nostres conviccions pel que fa a algunes condicions d'èxit de la formació en l'era digital.

La formació ja no és una transmissió piramidal dels sabers, on el qui sap transmet la informació a qui aprèn. És una co-construcció dels coneixements a partir de la posada en xarxa de les informacions disponibles, prèviament seleccionades pels formadors, dels coneixements i de les experiències individuals enriquides col·lectivament a través dels intercanvis reflexius. El procés formatiu és explicitat pel formador per tal que la formació permeti aprendre a aprendre.

La persona és al centre de l'aprenentatge. Però aquesta persona està connectada fàcilment amb el món i amb els altres gràcies a les noves tecnologies disponibles. En la formació Coop-Tic i Animacoop, el seu equivalent francès, experimentem amb la construcció de comunitats d'aprenents el funcionament dels quals és proper a les comunitats epistemiques (com ara *supra*). Els participants publiquen articles i creen itineraris de formació tot esdevenint progressivament uns "experts-amateurs" actius. Aquesta nova qualitat de les persones en formació conjuga autèntiques ambicions intel·lectuals, pedagògiques, o fins i tot democràtiques, i obre àmpliament el camí al plaer d'aprendre.

El treball de formador canvia perquè aquest ha de realitzar diferents funcions en paral·lel:

- formador "expert": és el referent pel que fa als temes tractats, és qui transfereix els coneixements.
- acompanyant; estructura i acompanya la progressió del grup dins un context d'aprenentatge basat en la comunicació i l'intercanvi.
- tutor: estableix un vincle personalitzat amb cada aprenent ajudant-lo a superar l'efecte d'aïllament que la formació a distància pot induir.
- "tècnic": vetlla pel funcionament dels dispositius tècnics.

Aquestes noves "funcions" garantides per un o diversos formadors requereixen canvis profunds:

- re-considerar la "distància" com un espai-temps de possibles interaccions i aprenentatges. Es pot aprendre, crear vincles, treballar conjuntament, produir recursos en múltiples configuracions:
  - a distància asincrònica contribuint segons les pròpies disponibilitats a un espai d'escriptura, compartint uns recursos.. intercanviant per mail o fòrum,
  - a distància sincrònica durant videoconferències, o intercanvis de pràctiques entre els grups,
  - en presència i a distància a la vegada... es poden organitzar cursos en videoconferència amb dos grups en paral·lel des de dos llocs web diferents.
- establir una relació més horitzontal entre els formadors, els participants i els coneixements. El formador, pel que fa al flux de les informacions i dels intercanvis, és un element més entre d'altres.
- adoptar el mètode "surf"¹ ...acceptar les incerteses i gosar experimentar durant el procés. El formador és qui garanteix la metodologia: crea unes condicions d'equilibri tot i que no cal que domini necessàriament la forma dels resultats de la co-producció.

Els elements d'innovació i els seus efectes sobre el dispositiu de formació i l'aprenentatge de la cooperació

Allò en què Coop-Tic innova	Efectes en la formació	Efectes en l'aprenentatge de la cooperació
La tria d'una wiki com a plataforma de formació	Dispositiu tècnic molt fàcil d'utilitzar amb una ergonomia intuïtiva, un grafisme acurat. El formador vetlla per disminuir les possibles limitacions tecnològiques.	Atenua la inhibició en la participació. Tranquil·litza en relació a les eines. Estimula el sentiment de plaer. Incita les publicacions a Internet.
Un espai col·lectiu i espais individuals	La plataforma wiki permet crear espais personals fàcilment vinculables als suports col·lectius.	Pertànyer a un grup d'aprenents és natural (espais comuns). L'aprenentatge personalitzat és possible (espai personal).
Continguts oberts	Els cursos són on line i accessibles a tothom, fins i tot després de la formació.	Possibilitat d'entrar als cursos en qualsevol moment. Més disponibilitat per a les activitats i els intercanvis.
Continguts d'aprenentatge més amplis que els cursos mateixos	La posada en línia dels cursos "allibera" temps per a l'acompanyament en l'adquisició de les competències.	Adquisició dels saber fer: "aprendre a aprendre" i "aprendre a fer amb els altres".
Estructura modular	Els continguts es divideixen en unitats (atomització). L'itinerari global està predefinit, però pot ser modificat durant la formació.	La construcció d'un itinerari més personal és possible.
Enfocament	Els continguts són escollits perquè es corresponguin amb el conjunt de	Adquisició de graelles de lectura global. Estudi relativament complet

sistèmic	l'activitat de la xarxa col·laborativa i amb els diferents nivells (individu, grup, context).	dels processos col·laboratius.
Pluralitat dels itineraris estructurats	Itineraris modulars dels cursos (vida d'una xarxa). Itinerari activitats de grup (comunitat d'aprenents). Itinerari "projecte professional" (context col·laboratiu).	Múltiples ocasions de tractar les qüestions de cooperació i de col·laboració; practicar-les, animar-les. Anàlisi del procés col·laboratiu.
Canvi progressiu de la mida dels grups de treball	Les activitats es programen en base a la lògica de progressió: exercicis individuals, en parelles, en grups de 4-8	Pràctica en comunitats epistèmiques. Exercitació en grups efímers (canvi d'escala).
Posada en xarxa i en comú de les pràctiques	L'activitat està pensada com un integrador de sabers. El formador és el responsable de la metodologia.	Posada en valor de les pròpies experiències com a font de coneixement (practicant reflexiu). Forma particular de professionalització (a partir de les experiències dels altres). Reforçament de l'autoestima.
Coproducció dels continguts	Una plataforma evolutiva: afegir pàgines i temes és possible per a tothom. El formador acompanya el procés i en garanteix la coherència.	Posició activa de cara al saber. Sentiment de crear un "bé comú".
Noció de "presència" a distància	Una articulació curosa dels moments presència-distància. L'esforç d'acompanyament es fa en les interaccions entre els participants. L'acompanyament "a distància" es sistematitza (contactes amb el formador prefixats).	L'efecte distància disminueix, o es transforma. Sorgeixen els mètodes de proximitat de projectes, de cultures.

Per saber-ne més: les comunitats epistèmiques

Les comunitats epistèmiques poden ser definides com un [petit] grup de representants que comparteixen un objectiu cognitiu comú de creació de coneixement i una estructura comuna que els permet una comprensió compartida. És un grup heterogeni. Per tant, una de les primeres tasques dels seus membres consisteix en crear un *codebook*, una mena de "**codi de conducta**", que defineix els objectius de la comunitat i els mitjans per assolir-los, així com **les normes de comportaments col·lectius**. Per tant el que caracteritza una comunitat epistèmica és abans que res **l'autoritat de procediment**, que en garanteix el progrés vers l'objectiu fixat tot i deixant als participants una certa autonomia.

La producció del coneixement ve donada a partir de les sinergies de les particularitats individuals. Per això cal que el coneixement que circula dins la comunitat es faci explícit. Aquesta explicitació es realitza a través de la conversió dels coneixements individuals tàctics en coneixements explícits i col·lectius: els membres de la comunitat epistèmica estan units per la responsabilitat de posar en valor un conjunt concret de coneixements. L'objecte de l'avaluació té a veure per tant amb l'aportació individual a l'esforç cap a l'objectiu a assolir, i la validació de l'activitat cognitiva (producció del coneixement) de cada membre es fa per parells segons els criteris fixats per l'autoritat de procediments. El mateix passa amb el reclutament de nous membres en aquest tipus de grups: es fa per parells, segons les normes preestablertes en relació a la capacitat d'un membre per assolir l'objectiu de la comunitat.

Bibliografia

Cohendet, P., Créplet, F. et Dupouët, O., (2003), Innovation organisationnelle, communautés de pratique et communautés épistémiques : le cas de Linux. *Revue française de gestion*, n° 146, 99-121.

¹ Rosnay, Joël. *Surfer la vie : vers la société fluide*. Paris : Les liens qui libèrent, 2012